

Nr 584.

Av herr **Johnsson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 273, med förslag till lag om semester.

För en utsträckning av semesterlagen att omfatta även beroende uppdragstagare tala flera starka och sociala skäl. De arbeta under i stort samma förhållanden som arbetstagare, de få i stort antal anses ha samma behov av rekreation som arbetstagare, och ett betydande antal uppdragstagare måste anses behöva semesterlön för att kunna låta sitt arbete ligga nere någon tid eller anskaffa vikarie. Under förarbetena till de i år genomförda ändringarna i arbetsfredslagstiftningen har också medgivits, att det ur social synpunkt vore önskvärt, att jämväl de beroende uppdragstagarna erhöles rätt till semester.

Då man trots detta ställt sig avvisande gentemot en utvidgning av det semesterrättsliga arbetstagarbegreppet, har motiveringen härför uteslutande varit hänsynen till de praktiska svårigheter, som skulle möta. Man har därvidlag i huvudsak framhållit följande. Gränsen mellan beroende uppdragstagare och självständiga företagare vore flytande. Gränsdragningen måste i väsentlig mån bliva beroende av en skälighetsprövning. Inom arbetsfredslagstiftningen, där de stridiga intressena huvudsakligen företrädas av vederbörande organisationer, bleve denna gränsdragning av mindre betydelse. Om utvidgningen av arbetstagarbegreppet infördes jämväl i semesterlagen, som reglerar förhållandet mellan enskilda parter, skulle ovissheten om tolkningen av begreppet beroende uppdragstagare lätt komma att föranleda tvistigheter. Skälighetsprövningen kunde lätt leda till en oenhetlig rättstillämpning, särskilt som mål angående tillämpningen av semesterlagen handläggas såväl av de allmänna domstolarna som av arbetsdomstolen.

De sålunda anförda skälen mot en utvidgning av semesterlagens område synas icke böra få tillmätas någon avgörande betydelse. Gränsen mellan beroende uppdragstagare och självständiga företagare torde icke vara svårare att draga än gränsen mellan arbetstagare och självständiga företagare. Liksom rättspraxis kunnat utstaka den senare gränsen bör den kunna utstaka även den förra. Att ett inordnande av de beroende uppdragstagarna under arbetstagarbegreppet skulle, såsom påståtts, medföra större svårigheter på semesterlagens område än på arbetsfredslagstiftningens kan med fog ifrågasättas. Även semestertvister bliva i allt större omfattning föremål för organisationernas intresse och ingripanden. Vad vidare den befarade dualismen mellan de allmänna domstolarna och arbetsdomstolen angår, så handläggas redan nu semestertvister av

såväl allmänna domstolar som arbetsdomstolen utan att — såvitt bekant — någon dualism dem emellan kommit till synes. Det av Kungl. Maj:t i proposition, nr 273, framlagda förslaget till lag om semester avser att — i likhet med gällande semesterlag — bereda semesterrätt allenast för dem, vilka äro att betrakta som arbetstagare i civilrättslig mening. Någon utvidgning av det semesterrättsliga arbetstagarbegreppet föreslås sålunda icke. Enligt propositionen skulle de s. k. beroende uppdragstagarna, som vid årets riksdag erhållit likställighet med arbetstagare på arbetsfredslagstiftningens område, även i fortsättningen sakna semesterrätt.

Av propositionen framgår (s. 71), att föredragande statsrådet icke i princip ställt sig avvisande gentemot en utvidgning av semesterlagens arbetstagarbegrepp att omfatta även de beroende uppdragstagarna men ansett, att en sådan utvidgning icke nu borde äga rum. Denna ståndpunkt har föredraganden närmast motiverat därmed, att utsträckningen av arbetstagarbegreppet inom arbetsfredslagstiftningen torde komma att medföra att det bleve lättare för de beroende uppdragstagarna att vinna gehör för sina berättigade krav på semester; dessa komme nämligen att få ökad tyngd, då de framställdes förhandlingsvägen genom vederbörande organisationer. Föredraganden har vidare uttalat, att sedan erfarenheterna från den kommande tiden inhämtats borde, därest det visade sig erforderligt, frågan om lagstiftningsåtgärd på detta område upptagas.

Att de beroende uppdragstagarna genom utvidgningen av arbetstagarbegreppet inom arbetsfredslagstiftningen skulle komma att lättare få sina berättigade krav på semester tillgodosedda torde knappast vara skäl att antaga. Det må härvid påpekas, att Föreningen Sveriges aktiva handelsresande, som räknar cirka 4 000 medlemmar, godtagits av arbetsgivarnas huvudorganisationer som förhandlingspart även i fall, där arbetsgivarorganisationerna ej varit skyldiga att träda i förhandling. En stor del av de beroende uppdragstagarna har sålunda redan med nuvarande lagstiftning varit oförhindrad att pröva förhandlingsvägen, men det har ändock icke lyckats dem att nå fram till en tillfredsställande lösning av semesterspörsmålet. Beträffande skogsarbetare och en mångfald andra arbetstagare, för vilka semesterfrågan ännu är olöst, har också föredragande statsrådet uttalat (propositionen s. 42) tvivel på att semesterspörsmålet avtalsvägen skall vinna sin generella lösning. Samma uttalande hade med fog kunnat göras även i fråga om de beroende uppdragstagarna. Skola dessa få sina semesterförhållanden nöjaktigt ordnade, torde detta endast kunna ske lagstiftningsvis.

Redan gällande semesterlag bereder s. k. okontrollerade arbetstagare semesterrätt. Det har nu även ansetts, att dessa arbetstagare ha ett legitimt behov av semester. Av hänsyn till dem har för övrigt Kungl. Maj:t föreslagit en så genomgripande ändring som den att kravet på viss karenstid helt slopas. De beroende uppdragstagarna torde emellertid kunna anses vara lika förtjänta av

semesterrätt som de okontrollerade arbetstagarna. Att de beroende uppdragstagarna icke åtnjuta semesterrätt framstår som en obillighet, vilken ur allmän rättvisesynpunkt skyndsammast bör elimineras. Det vore därför olyckligt, om de beroende uppdragstagarnas semesterfråga nu ställdes på framtiden.

Under åberopande av vad här anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att vid tillämpningen av semesterlagen den skall anses som arbetstagare som, utan att anställningsförhållande föreligger, utför arbete för annans räkning och därvid till denna intager en beroende ställning av väsentligen samma art som en arbetstagares till arbetsgivaren.

Stockholm den 2 maj 1945.

Joh. W. Johnsson.

Bertil v. Friesen.

Manne Ståhl.
